

ምዕራፍ ሰለስተ

ማዕርነት

ዕላማ ትምህርቲ እዚ ምዕራፍ፡-

ኣብዚ ምዕራፍ ዘሎ ትምህርቲ ተማሂርኩም ምስ ፈጸምኩም፡-

- ኣብ ሕገመንግስቲ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ ዝተደንገጉ መሰል ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ትፈልጡ፣
- መሰል ማዕርነት ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ማዕረ ተጠቃምነትን ዘይምኽባር ዘስዕቦ ጉድኣት ትርድኡ፣
- ኣብ ዝኾነ ይኹን ኩነታት ደቂ ኣንስትዮን ደቂ ተባዕትዮን ማዕረ ምኃኖም ትፈልጡ፣
- መሰል ጉዳኣት ኣካላት ክኸበሩ ከምዘለዎም ትግንዘቡ፡፡

3.1. ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን መሰል ምምሕዳር ከባቢኦም

- መሰል ዓርሰ ምምሕዳር ህዝብታት ኣብ ሃገርና ምኽባሩ እንታይ እንታይ ረብሓ ዝህብ ይመሰለኩም?

ኣብ ዴሞክራሲያዊ ስርዓት መሰላት ማዕርነት ህዝብታት ኣፍልጦ ተዋሂብዎም ይኸበሩ እዮም፡፡ ካብዚ ዝተበገሰ ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ባዕሎም ብባዕሎም ምምሕዳር ምኽኣሎም ሓደ መግለጺ ስርዓት ዴሞክራሲ እዩ፡፡ ኣብ ሃገርና ቦቲ ኣብ ህንፃት ዝርከብ ስርዓት ዴሞክራሲ መሰላት ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ክረጋገፁ ክኢሎም እዮም፡፡

ብምኃኑ'ውን ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ኣብ ኩሎም ብርክታት ምምሕዳር ክሳተፉን ሰብ ዋና ስልጣን መንግስቲ ክኾኑን ክኢሎም እዮም፡፡

እዚ ኣብ ምንቅስቃሳት ልምዓት ከባቢኦም ብዋንነት ስምዒት ክሳተፉ ኣኸኢልዎም እዩ፡፡ መሰል ዓርሰ ምምሕዳር ብሄራት ብሄረሰባትን ህዝብታትን ምርግጋው ስርዓት ዴሞክራሲ ዚያዳ ዘጠናኸር እንትኾን ኣብ ሞንጎ ዜጋታት'ውን ማዕርነት ክሰፍን ይገብር፡፡

መልመዲ 1

ስዲቦም ንዘለዉ ሕቶታት መልሲ ሃቡ።

1. መሰላት ማዕርነት ህዝብታት ኣፍልጦ ምርካቦም ዝህብዎ ረብሓታት ግለፁ።
2. መሰል ዓርሰ ምምሕዳር ህዝብታት እንተዘይተኸበሩ ዝስዕብ ጉድኣት እንታይ ክኾን ይኸእል።

3.1.1. ኣድላይነት መሰል ብሄራት ብሄረሰባትን ህዝብታትን ምልማዕ ከባቢኦምን ካብ ዘልምዕዎ ማዕረ ምጥቃምን

ስእሊ 3.1 ህዝብታት ብሓባር ዝጥቀሙሎም ዝተፈላለዩ ትካላት ልምዓት

- እቶም ስእልታት እንታይ የመልክቱ?
- በቢኸባቢኹም ዝርከቡ ትካላት ልምዓት ብምዝርዛር ግለፁ።
- ኣብዞም ትካላት ወሃብቲ ግልጋሎት ልምዓት ህዝቢ ብኸመይ ኩነታት እናተጠቐመሎም ይርከብ?

ሕቶ ልምዓት ህዝቢ ጣብያ፣

አይተ ወረስ ኣብ ዝነብሩሉ ጣቢያ ግልጋሎት ፅሩይ ዝስተማይ፣ መብራህትን ስልክን እኹል ብዝኾነ ኩነታት ንህዝቢ ኣይተባፅሖን። እቶም ዘለዉ ውሱናት ግልጋሎት ወሃብቲ ትካላት'ውን ንህዝቢ ዝባፅሑ ብኣድልዎን ግልፅነት ብዝጎደሎን ኣሰራርሓ እዩ። ካብዚ ዝነቐለ መብሃሕትኡ ህዝቢ ብሃፅባ'ቲ ዝበፅሖ ዝለዓለ በደል እናማረረ ይርከብ። ፈፃሚ ስራሕ እቲ ጣብያ እንተኾነ'ውን ብመሰረት እቲ ሕገ መንግስቲ ዘቐመጠሉ ግቡኡ ኣይተዋፀእን። እቲ ህዝቢ ግን ኣብ ከይዲ እቲ ልምዓት ዘጋጠሙዎ ፀገማት ንምፍታሕን ርኡይ ተሳታፊ ንምኳንን ዝለዓለ ድሌት ኣለዎ።

ብመሰረት እዚ ተወክልቲ ህዝቢ ፀገሞም ንኣካላት ምምሕዳር ብተደጋጋሚ ገሊፆም እዮም። እዞም ማሕበራዊ ግልጋሎት ወሃብቲ ትካላት'ውን ብዓቕሚ ህዝቢ እቲ ጣቢያ ንምልማዕን ማዕረ ናይ ምጥቓምን ሕቶ ኣቕሪቦም እዮም። ይኹን እምበር ዘዕግብ ምላሽ ኣይረኽቡን። እኳደኣስ ኣለፍቲ እቲ ጣቢያ ንሕና ንዓኻትኩም እንወክል ስለዝኾና ይጠቅም እዩ እንብሎ ተቐቢልኩም ምፍፃምን ምጥቓምን ኣለኹም ብምባል ገሊፆሙሎም።

መልመዲ 2

ኣብዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ተመያየጡ።

1. አይተ ወረስ ናይ ዝነብሩሉ ጣቢያ ኣለፍቲ ንሕቶ ልምዓት ህዝቢ ዝሃብዎ ምላሽ ኣግባብነት ኣለዎ'ዶ ትብሉ? ንምንታይ?
2. ህዝቢ ብቐፃሊ ፀገሙ ንምቕራፍ እንታይ ክገብር ኣሎዎ ትብሉ? ተመያየጡ።
3. እቲ ህዝቢ ብዓቕሚ እቲ ጣብያን ብናይ ባዕሉ ደገፍን ብኣባር ንጠቐም ኢሉ ሕቶ ምቕራቡ ጌጋ ድዩ? ንምንታይ?
4. ኣብ ከባቢኹም ከምዚ ዝበለ ኩነታት ኣሎ'ዶ? እንተ ሃልዩ ንቕድሚት እንታይ ምስራሕን ምልዋጥን ትኣስቡ? ተመያየጡ።

3.1.2. ክልላት ካብ ልምዓት ሃገር ማዕረ ተጠቀምቲ

ንምግባር፣ ሰላም ንምዕሳልን ምዕባል ንምቅልጣፍን፣

ምኽባር ማዕርነት ብሄራት ብሄረሰባትን ህዝብታትን ተሓታትነት ብዙሓን ስለዝረጋገፀ ዜጋታት ክልሎም ንምልማዕ ንክልዓዓሉ ዝለዓለ ኣስተዋፅኦ ኣለዎ።

መሰላት ማዕርነት ህዝብታት እንተተረጋገጹም ብሓባርን ብምክእላልን ዝነብሩሉ ኩነታት ይፍጠር። እዚ እንትኾን ህዝብታት ካብ ሃብቲ ሃገሮም ኮነ ከባቢኦም ማዕረ ተረባሕቲ ምኃን ይኸእሉ። ካብ ልምዓት ማዕረ ተረባሕነት እንትህሉ ዜጋታት ድኽነትን ድሕረትን ንምውጋድ ብምሉእ ልዩም ብሓባር ይረባረቡ።

ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ኢትዮጵያ ካብ ናይ ክልሎም ኮነ ካብ ሃፍትን ልምዓትን ሃገሮም ማዕረ ተረባሕቲ ምኃኖም ሓድነት ሃገር የጠናኽር እዩ።

ንናይ ሓባር ምዕባል ብሓባር ንምስራሕ ብዝበለፀ የለዓዕል ልምዓት'ውን የቀላጥፍ። ቕልጠፍ ልምዓት እንትረጋገፀውን ኣብ ክንዲ ኩናት ሰላም፣ ኣብ ክንዲ ምብትታን ሓድነት፣ ኣብ ክንዲ ድሕረት ምዕባል ገሃድ ይኸውን።

መልመዲ 3

ስዲቦም ንዘለዉ ሕቶታት መልሲ ሃቡ።

1. ህዝብታት ካብ ልምዓት ከባቢኦም ማዕረ ተረባሕቲ ንክኾኑ ካብቲ ማሕበረሰብ ኮነ ካባኹም እንታይ ትፅቢት ይግበር?
2. ንናይ ሓባር ምዕባል ብሓባር ምስራሕ ዝህልዎ ረብሓታት ዘርዝሩ?
3. ማዕረ ተረባሕነት ኣብ ዘይብሉ ሃገር እንታይ ክፍጠር ይኸእል?

3.2. ማዕረ ተረባሕነት ብዘይምህላው ዝስዕብ ጉድኣት

- መሰል ማዕረ ተረባሕነት እንተ ዘይተኸበሩ እንታይ ጉድኣት ክስዕብ ምዝኸእል ግለፁ።

ብዴሞክራሲ ኣተሓሳስባን ስርዓትን፣ መሰል ብመሰልነቱ ክኸበር ኣለዎ። መሰል ብዘይምኸባሩ ኣብ መንጎ ዜጋታት ርክብ ኣፈላላይቲ ክነግስ ይገብር። እዚውን ኣብቲ ሕብረተሰብ ጎንጊ ንክፍጠር ምኸንያት ይኸውን።

በዚ ዓይነት ኩነታት መሰሉ ዘይተፈለጠሉን ዘይተኸበረሉን ህዝቢ መሰሉ ተጋሂሱ ክቐመጥ ስለዘይኸእል መሰሉ ንምኸባር ክቃለስ ይግደድ። ኩናት ክውላዕን ሰላም ክዝረግን ይኸእል። በዚ'ውን ምዕባል ዘይኮነስ ጥፍኣት ክስዕብ ይኸእል።

ብፍላይ ከማና ዝበሉ ብዙሓት ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታት ኣብ ዘለውሉ ሃገር ማዕረ ተረባሕነት ህዝብታት እንተዘይተኸበሩ ዴሞክራሲያዊ ስርዓት ንምህናፅ ኣይክኣልን። ብምዃኑ'ውን ንመሰል ህዝብታት ኣፍልጦ ምሃብን ምኸባርን ኩሉ ዓይነት መሰል ዜጋታት ምኸባር እዩ።

ተደጋጊፍካ ንምዕባይን፣ እቲ ዕብየትውን ቀፃልነት ክህልዎ ንምግባር መሰላት ከይተሸራረፉ ክኸበሩ ኣለዎም። እዚውን መሰል ማዕርነትን ረብሓን ዜጋታት ንምኸባር ይጠቅም።

መልመዲ 4

እዞም ዝስዕቡ ሓሳባት ተመያየጡሎም።

1. ብዘይ ማዕርነት ዴሞክራሲ፣ ብዘይ ዴሞክራሲ ሰላም፣ ብዘይ ሰላም ስራሕ፣ ብዘይ ስራሕ ልምዓት፣ ብዘይ ልምዓት ሃፍቲ ኣይርከብን። ዝብል ኣባሃህላ ትኸክል ድዩ? ተመያየጥሉ።
2. ህዝብታት ንናይ ሓባር ልምዓትን ምዕባልን ብሓባር ንኸሓስቡ መሰል ማዕረ ተረባሕነት ዝህልዎ ረብሓ ኣብሪህኹም ኣረድኡ።
3. ኣብ ሃገርና ዝተጠናኸረ ዴሞክራሲያዊ ስርዓት ንምህናፅ ካብ መንግስትን ነፍስወከፍ ዜጋን እንታይ ትፅቢት ይግበር?
4. መሰላት ማዕርነት ብሄር፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ማዕረ ተረባሕነትን ዘይምቐባልን ዘይምኸባርን እንታይ እንታይ ፀገማት ክስዕብ ይኸእል?

3.3. ማዕርነት ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን

3.3.1. ምኽባር ቋንቋታትን ካልኣት ባህላዊ መግለፅታትን

ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ዝህልዎ ረብሓ፡፡

ሰእሊ 3.2 ኢትዮጵያ ዝተፈላለዩ ህዝብታት ዝርከቡላ ሃገር

• ካብቲ ሰእሊ ዝተግዘብክምዎ ንናይ ክፍሊ መሓዙትኩም ግለፁሎም፡፡

ካብ መግለፅታት መሰል ማዕርነት ህዝብታት ሓደ ቋንቋታት ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ከምኡ'ውን ካልኣት ባህላዊ መግለፅታት ወዘተ... ምኽባር እዩ፡፡ መግለጺ መንነት ህዝብታት ዝኾነ ቋንቋኦም፣ ካልኣት ባህላዊ መግለፅታት ወዘተ ሓደ ካብቲ ካሊእ ክንእስ ወይ ክበልፅ ዝኽእለሉ ዝኾነ ምኽንያት የለን፡፡ ኩሎም ከከም ባህሎም ብማዕርነት ንናይ ሓባር ዕላማ ተሓባቢሮም ምንባር ይኽእሉ እዮም፡፡ እዚ'ውን ገሃድ ዝኾነውን ኣብ መትከል ምክእኣልን ምትሕልላይን እንትምስረት ጥራሕ እዩ፡፡ ብመሰረት እዚ ኣብ ሃገርና ዝተፈላለዩ ቋንቋታትን ካልኣት ባህላዊ መግለፅታት ምህላዎም ከም ፀገም ዘይኮነስ ከም መግለፅታት ዕባቕ ስለዝኾኑ ከም ዕድል ቆጂርካ ምቕባሉ ግቡእ እዩ፡፡

ነፍስወከፍ ሰብ ብቋንቋኡ ክጥቀም፣ ብባህሉ ክኾርዕን ባህሉ ከማዕብልን ከምዝኽእል ኩሉ ብተመሳሳሊ ናይቲ ካሊእ ሰብ መሰል ምቕባልን ምኽባርን መግለጺ ስልጣን እዩ፡፡ እዚ መሰልን ነፃነትን ኣብ ዝኾነ ይኹን ኩነታት ምድራት ኮነ ኣገዲድካ ምኽልኻል ዘይክኣል እዩ፡፡ እዚ'ውን ኣብ ሕገ መንግስቲ ዓንቀፅ 27 ብግልጺ ሰፊሩ ይርከብ፡፡ ዝኾነ ሰብ ናይ ምሕሳብ፣ ናይ ሕሊናን ሃይማኖትን

ነፃነት ስለዘለዎ እቲ ሓደ ናይቲ ካልእ መሰል ኣኸቢሩ ናይ ባዕሉ መሰል'ውን ተግባራዊ ክገብር ትፅቢት ይግበረሉ።

ዝኸነ ሰብ ሓዲኡ ላዕለዎይ እቲ ካሊእ ድማ ታሕተዎይ ከም ዝኸነ ገይሩ ክሓስብ የብሉን። ኩሎም ማዕረ እዮም። ብሓፈሻ ቋንቋን ካልኣት ባህላዊ መግለፅታትን ዜጋታት ብማዕርነት እንተዘይተኸበሮም ኣድልዎ የስዕብ። ኩነታት ኣድልዎን መፅቀጥትን ድማ ኩለ መዳያዊ መሰል ዜጋታት ዝጎድእ እዩ። ብምኻኑ'ውን መሰል ቋንቋን ካልኣት ባህላዊ መግለፅታትን ማዕረ ምኽባር ንህንፀት ስርዓት ዴሞክራሲን ንምስረታ ስጡም ሓድነትን ኣዚዩ ኣድላዩ እዩ። ስለዝኸነ ድማ ዝኸነ ዜጋ ከምቲ ናይ ባዕሉ ባህላዊ መግለፅታት ክኸበሩሉ ዝደለ ንሱ'ውን ናይ ካልኣት ክኸብርን ንሓድነት ብፅንዓት ጠጠው ክብልን ኣለዎ።

መል መዲ 5

እዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ተመያየጡሎም።

1. ቋንቋ ኮነ ካልእ ባህላዊ መግለጺ ብማዕረ ይከበር እንትበሃል እንታይ እንታይ ጉዳያት የጠቓልል?
2. ዝተፈላለዩ ቋንቋታት፣ ሃይማኖታትን ካልኣት ባህላዊ መግለፅታትን ምህላዎም መግለፅታት ሓድነትና እዮም ኣንትበሃል እንታይ ማለት እዩ?

3.4. ማዕርነት ፆታ

3.4.1. ማዕርነት ፆታ ዝህቦ ረብሓ

- ምኽባር ፆታዊ ማዕርነት እንታይ እንታይ ረብሓ ይርከቦ?

ሓዱሽ ረቂቕ ሕጊ ስድራ ቤት

ሓደ ቤት ምኽሪ ክልል ሓዱሽ ሕጊ ስድራ ቤት ኣብ ምርቓቕ ይርከብ። ናይቲ ረቂቕ ሕጊ ዕላማውን ሕጋዊ ወራሲ ንብረት ስድራቤት ዝምልከት እዩ። ብመሰረት እዚ ካብቲ ረቂቕ ሕጊ ዓንቀፃት ሓደ መሰል ውርሲ ተባዕትዮ ንዝኸኑ ጥራሕ ተፈፃምነት ክህልዎ ይውስን። መብዛሕትኦም ኣባላት ቤት ምኽሪውን ናይ ከባቢኦም ባህላዊ ፀጋ ከምዝፈቅድ ብምቕባል ነቲ ረቂቕ ዓንቀፅ ደጊፎም ተኸራኽሮም።

ፍልፍል፡- መስፋሕፍሒ ትምህርቲ ሰብኣዊ መሰል 1990 ዓ.ም

መልመዲ 6

ሕገመንግስቲ ፌዴራሊዝምን ዓንቀፅ 35(7) “ደቂ ኣነስትዮ ንብረት ናይ ምውናን፣ ምምሕዳር፣ ምቁፅፃር ምጥቃምን ምትሕልላፍን መሰል ኣለዎን። ብፍላይ መሬት ናይ ምጥቃም፣ ምትሕልላፍ ምምሕዳርን ምቁፅፃርን ምስ ደቂተባዕትዮ ማዕረ መሰል ኣለዎን።”

ብመሰረት እቲ ልዕል ኢሊ ዝቐረበ ዓንቀፅ 35(7) መሰረት ንዝስዕብ ሕቶ መልሲ ሃቡ፤

ብመሰረት ሕገ መንግስቲ ፌዴራሊዝም ልዕል ኢሊ ዝተሓበረ ረቂቕ ሕገ መንግስቲ ተቀባልነት ይህልዎ? ንምንታይ? ተመያየጥሉ።

ማዕርነት ፆታ እንትበሃል ኣብ ዲሞክራሲያዊ መሰላት፣ ሰብኣዊ መሰላት ከምኡውን ኣብ ቅድሚ ሕግን ኣብ ሕገ መንግስትን ኣፍልጦ ዝረኽቡ ካልኦት መሰላትን ኩሎም ደቂ ኣነስትዮ ምስ ደቂ ተባዕትዮ ማዕረ እየን ማለትዮ። ማዕርነት ደቂ ኣነስትዮ ማዕረ ምስ ደቂ ተባዕትዮ ዝመሰለን ኣረኣኦም ምሓዝን ምስንምን፣ ኣብ ሓዳርን ንብረትን ማዕረ ምውሳን፣ መሰል መራዕነትን ተመራዕነትን፣ ስብእነትን ካብ ዘናእስ ድሑራትን ጎዳኣትን ተግባራት ነፃ ናይ ምኃንን መሰላት ኣለዉዎን።

ማዕርነት ደቂ ኣነስትዮ እንተተኸበሩ፣ ንምዕባለን ልምዓትን ሃገር ካብ ደቂ ተባዕትዮ ዘይንእስ እጃመን ከበርክታ ይኸእላ እየን። በዚ ምኽንያት ቅልጡፍን

ዘላቕን ልምዓት ሃገር ዘተኣማምን ምግባር የኸእል። ካብ ህዝቢ ሃገርና ሓምሳ ምኡታዊ (50%) ማለት እተን ፍርቂ ደቂ ኣነስትዮ እየን። ብምጅ'ውን መሰል ኩሉ ዜጋ ዘኸብር ስርዓት ኣሎ ምባል ዝከኣል ማዕርነት ደቂ ኣነስትዮ እንትኸበር ጥራሕ እዩ። መሰል ናይተን ፍርቂ ኣካል ማሕበረሰብ ዝኾና ወገናት ዘየረጋገፅ ስርዓት እንተሃልዩ እዚ ስርዓት ብዝኾነ ይኹን ዓይነት መንገዲ ዴሞክራሲያዊ ስርዓት ክኸውን ኣይኸእልን።

ማዕርነት ደቂኣነስትዮ ብዘይምኸባሩ ንደቂ ኣነስትዮ ጥራሕ ነጊሉ ዝጎድእ ዘይኮነስ፣ ነቲ ማሕበረሰብ ብምሉኡ እዩ ዝጎድእ እዚ ዝኾነሉ ናይቲ ሕብረተሰብ ፍርቂ ዓቕሙ/ ክእለትን ኣቕምን ደቂ ኣነስትዮ/ ስለዝጉዳእን ዝባኸንን እዩ።

ምኸባር መሰል ደቂ ኣነስትዮ ኣብ ዴሞክራሲ ዘለዎ ዓብዩ ቦታ ብምግንዛብ ጉዳይ ማዕርነት ስታ ኣብ ሕገ መንግስቲ ዓቢዩ ቆላሕታ ተሞሂብዎ እዩ። ብመሰረት እዚ ኣብ ሕገ መንግስቲ ዓንቀፅ 35 ካብ ዝሰፈሩ መሰላት ደቂ ኣነስትዮ እዞም ዝስዕቡ ተጠቀስቲ እዮም።

- ሀ. ሕገ መንግስቲ ዘረጋገፀም ኩሎም መሰላትን ሓለዎታትን ምስ ደቂ ተባዕትዮ ማዕረ ናይ ምጥቃም፣
- ለ. ንብረት ምፍራይ፣ ምምሕዳር፣ ምቁፅፃር፣ ምጥቃምን ምትሕልላፍን
- ሐ. ንማዕረ ስራሕ ማዕረ ምውድዳርን ማዕረ ክፍሊት ምርካብን፣
- መ. ኣብ መውስቦ ምስ ደቂተባዕትዮ ማዕረ መሰል ምርካብን፣ ሓዳር ኣብ ድሌት ጥራሕ ክምስረትን፣
- ሠ. ንደቂ ኣነስትዮ ካብ ዘናእስን ዝጎድእን ድሑር ልምድን ተግባርን ነፃ ናይ ምጅን ወዘተ..መሰላት ኣለወን።

ስለዝኾነውን ዝኾነ ዓይነት ኣታሒቲ ዝርእን መሰላተን ዝጎድእን ኩነታት እንትህሉ ንል ኣነስተይቲ ወዲ ተባዕታይ ኢሎም ከይፈለዩ ምቅዋምን ምቅላስን ግቡእ እዩ ዝኸውን። ደቂ ኣነስትዮ ብማሕበር ናይ ምውዳብ መሰልን ብምጥቃም፣ ደቂ ተባዕትዮ እውን ኣብ ጎንን ጠጠው ኢሎም ደገፍ ብምግባር ማዕርነት ደቂ ኣነስትዮ ዝፃረር ኣረኣእያን ተግባርን ብሓባር ክቃለሱ ትፅቢት ይግበርሎም።

መሰል ማዕርነት ደቂ ኣነስትዮ ንምኽባር ደቂ ተባዕትዮ'ውን ሓላፍነት ኣለዎም።

መል መዲ 7

ኣብዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት ተመያይጥኩም ኣብ ሓበራዊ መደምደምታ ብዕሑ።

1. መሰል ምታዊ ማዕርነት እንትንብል እንታይ እንታይ ጉዳያት የካትት?
2. “መሰል ደቂ ኣነስትዮ ምኽባር ናይቲ ሕብረተሰብ መሰል ምኽባር እዩ።” ዝበሃል ብመንፅር እንታይ እዩ?
3. “ንማዕረ ስራሕ ማዕረ ክፍሊት” ዝብል ኣተሓሳስባ እንታይ የመልክት?
4. “ብዘይ ተሳትፎ ደቂ ኣነስትዮ ዝካየድ ምንቅስቃስ ልምዓት ብሓደ ኢድ ንምጥቓዕ ምፍታን እዩ።” ዝብል ኣበሃህላ ትድግፍዎይ ትነቐፍዎ? ንምንታይ?

3.5. ጉዳይ-ኣት ኣካል

3.5.1. ምኽባር መሰል ጉዳይ-ኣት ኣካል ዝህቦ ረብሓ

ሰእሊ 3.3 ጉዳይ-ኣት ኣካል ግቡእ ኣገዝ እንተረኺቦም ውዕኢታዊ ዝኾኑ ተግባራት ክፍፁሙ ይኽእሉ።

- ከብቲ ስእሊ ዝተግዘብኩሙዎም ንናይ ክፍሊ መሓዙትኩም ንገሩ።
- ጉዳይት ኣካል ምሉእ ኣካል ከምዘለዎም ሰባት ዝኾነ ተግባር ምፍፃም ዝኸእሉ'ዶ ይመስለኩም?

ተምሃሪት መብሪሂት ምስ ኣይተ ዘካርያስ ዘካየደቶ ቃለ መሕትት

ተምሃሪት መብሪሂት:-

ነዚ ቃለ መሕትት ፈቓደኛ ስለዝኾነ ካብ ልቢ ኣመስግን።

ኣይተ ዘካርያስ:-

ኣነውን እዚ ዕድል ብምርካብይ ኣመስግን።

ተምሃሪት መብሪሂት:-

ዝተወለዱሉ ቦታ ኣበይ እዩ? ኣተግባብዮኦምኻ?

ኣይተ ዘካርያስ:-

ብናይቀደም ኣፀዋውዓ ወሎ ክፍለ ሃገር ዝበሃል ኣብ ዝነበረ ከተማ ደሴ እዩ ተወሊደ። ኣተግባብያይውን ኣብ ገዛይ ምስ ወለደይ፣ ክልተ ኣሕዋተይን ክልተ ኣሓተይን ኢየ ባሂሐ።

ተምሃሪት መብርሂት:-

ሀዚ ናብ ዘለዉሉ ቦታ ከመይ ክመፁ ክኢሎም?

ኣይተ ዘካርያስ:-

ናብዚ ዝመፃእኹሉ ብቆልዓይ ብሓንደበታዊ ሓደጋ መኪና ክልቲኡ እግረይ ምስ ሰኣንኩ ድሕሪ ቁርብ እዋን ተወሳኺ ሕክምና ክረክብ ሰለዝነበረኒ ኣዩ። ልዕሊ ኩሉ ግና ስድራ ቤተይ ኮነ ናይቲ ከባቢ ሕብረተሰብ ምስተጎዳእኹ ዝነበሮም ኣረኣእያ ዝተዛብዐ ስለዝነበረ ዘፀግም ኩነታት ስለ ዘጋጠመኒ እዩ። ሰብ ከይሪኣኒ ኣብ ገዛ ይሓብኡኒ ነይሮም።

ተምሃሪት መብሪሂት:-

ናብዚ ቦታ ምስ መፁ እቲ ሕብረተሰብ ንጉድኣት ኣካል ዝነበሮ ኣመለኻኸታ ከመይ ነይሩ?

ኣይተ ዘካርያስ:-

ሓቂ ንምዝራብ ካብቲ ዝነበሩኩዎ ቦታ ዝሓሸ ኮይኑ ኣይረኸብኩዎን። ኣብ መብሃሕትኡ ከባቢ ተመሳሳሊ ይመስለኒ።

መጀመርያ ዘፅግዐኒ ስኢኒ ኣብ ደገሰላም

ቤተክርስቲያንን ወሰን መንገድን እናደቀስኩ ኢየ ኣሕለፊዮ።

እዚ እንትብለኪ ግን ብግልጻው ብዙሓት ሕያዎት ሰባት ይሓዝኑለይን ይሕግዙንን ከምዝነበሩ ክገልፅ እፊቱ።

ተምሃሪት መብሪሂት፡-
አይተ ዘካርያስ፡-

ኣብዚ ሕዚ እዋን እንታይ እዮም ዝሰርሑ?
ሕዚ ጡረታ ወጺኦ እዮ። ቅድም ኢሉ ኣብ ሓደ ፋብሪካ ሹራብ፣ ኣብ ክፍሊ ፍሪያት ተመዲበ ንልዕሊ 30 ዓመታት ኣገልጊለ ኢዮ። ኣብ ስራሕቲ ምንቅስቓስን ምፅጋንን ማሸናት ተዋፊረውን ሰሪሐ ኣዮ። ብሰርሓይ ድማ ኣዝዩ ዝለዓለ ዕግቦት ረኺበ እዮ። በዓል ሓዳርን ኣቦ ቆልዑትን እዮ። መንበሪ ገዛይ ብምስርሓይ መነባብሮይ ዕቡቕ ኮይኑለይ እዮ። ብዓቕመይ እንተዘይፅዕርን ስራሕ ንዲቐ ልመና እንተዘመርፅን ነይረ እዚ ኩሉ ኣይረኽቦን ኣይሪኦን ነይረ።

ተምሃሪት መብሪሂት፡-
አይተ ዘካርያስ፡-

ንሶም ጉዳእ ኣካሎም ከየፀገመሎም ከብድቲ ስራሕቲ ከይተረፉ ብምስራሕ ውፅኢታዊ ኮይኖም እዮም እሞ ንኻልኦት እንታይ ይመኽሩ።
ኣነ ኣብ ስራሕ እንተቐፀር ስራሕ ከይነዓቕኩ ብውሑድ መሃያ እየ ጀመረ።
ካብ ምልማንን ኢድሰብ ምቁማትን ዝሓሸ ብምባል ዓርሰይ ኣእመኒ እዮ።
ስለዚ ጉዳእ ኣካል ማለት ስራሕ ዘይሰርሕ ለማንን ተመፅዋትን ማለት ኣይኮነን።
እኳደኣስ ዓርሰ እምነት እንተኣሕዲሩ፣ኣተሓሳስብኡ እንተሰተኻኺሊን ደገፍ እንተተገይሩሉን ንትውልዲ ዝጠቐም ዓብዪ ስራሕ ምስራሕ ይኸእልዮ።
ንቕድሚትውን ኩነታት እናተመሓየሹ ክመፁ ስለዝኸእሉ ኣብ እንነብረሉ ከባቢ ኮይንና

ስራሕ ከይንግቕና ናይ ግቕምና

ክንሰርሕ ኣለና፡፡

ተምሃሪት መብሪሂት፡-

ኣይተ ዘካርያስ፡-

ኣብ ትርፌ ግዚኡም እንታይ እንታይ ይሰርሑ?

ሕዚ'ውን እንተኾነ ኣነ ዝኸእሎ እሰርሕ እየ፡፡

ንኣብነት ሓምሊ ገደና እተክል፣ ደራሁ የፍሪ፣ ግዘ

እንትረክብ መፃሕፍቲ ኣንብብ፣ ስፖርት ብፍላይ

ኩዕሶ እግሪ ኣብ ስቴድዮም ኣትየ እከታተል እየ፡፡

ተምሃሪት መብሪሂት፡-

ኣይተ ዘካርያስ፡-

ኣመስግን፡፡

ኣነውን ኣመስግን፡፡

መል መዲ 8

ብመሰረት እቲ ኣብ ላዕሊ ዝቐረበ ቃለ መሕትት ስዒቦም ንዘለዉ ሕቶታት መልሲ ሃቡ፡፡

1. ካብ ናይ ኣይተ ዘካርያስ ህይወት እንታይ ቁምነገር ተማሂርኩም? ንመሓዝትኩም ግለጹሎም፡፡
2. ኣይተ ዘካርያስ “ጉዳኢ ኣካል ማለት ለማንን ተመፅዖትን ማለት ኣይኮነን” ብምባል እንትገልፁ እንታይ ማለቶም ከምዝኾነ ዝተገንዘብኩምዎ ተመያየጡ፡፡
3. ኣይተ ዘካርያስ ንጉድኣት ኣካል ዝተዳረጉ ብምንታይ ምኽንያት ነይሩ? ከምዚ ዝበለ ሓደጋ ንምንካይን ምትራፍን እንታይ ክትገብሩ ኣለኩም?

ጉዳኣት ኣካል ከምኩሉ ምሉእ ኣካል ዘለዎ ሰብ ሰራሖም ምንባር፣ ፃርሶም ምልዋጥ፣ ንልምዓትን ምዕባለን ዝለዓለ ኣስተዋፅኦ ምግባር ይኸእሉ እዮም፡፡ ብብእዋኑ ብርክት ዝበሉ ጉድኣት ኣካል ካብ መንፈስ ተፀባይነትን ተጠዋርነትን ተናጊፎም ብምስራሕ ንፃርሶምን ስድርኦምን ካብ ፀገም ብምንጋፍ ንካልኣት መርኣያ ክኾኑ ይረኣዩ እዮም፡፡ ስለዝኾነውን ጉዳኣት ኣካል ሰብ

ኮይኖም ብምፍጣሮም ጥራሕ ሰብአዊ መሰላቶም ብዝተማልአ መልክዑ ክኸበረሎም ይግባእ።

መሰላት ጉዳይት ኣካላት ብዝተማልአ መልክዑ ምኽባር ስምዒት ማዕርነትን ፍቕሪ ሃገሮምን የማዕብል። ስምዒት ማዕርነት ፍቕሪ ሃገሮም ንኸጉልብት ድማ ንልምዓት ሃገር ዘበርክትዎ ኣስተዋዕኦ ከዕብዩ የኸእሎም። ስለዚ'ውን ጉዳይት ኣካል መሰላቶም ምኽባርን ክኸበር ምግባርን ናይ ኩሉ ዜጋ ሓላፍነት ክኸውን ይግባእ።

መልመዲ 9

ስዒቦም ንዘለዉ ሕቶታት መልሲ ሃቡ።

1. መሰላት ጉዳይት ኣካላት ብዝተማልአ መልክዑ ምኽባር ዘበርክቶም ረብሓታት ዘርዝሩ።
2. ኣብ ከባቢኹም ንጉዳይት ኣካል ዝግበሩ ክንክናት ብምልላይ ብፅሑፍ ኣቕርቡ።
3. ኣብ ከባቢኹም ኣብ ስራሕ ዝተዋፈሩ ጉዳይት ኣካል ደሊኹም ብምርካብን ቃለ መሕትት ብምግባርን፡-
 - ሀ. ኣብ እንታይ ዓይነት ስራሕ ከምዝተዋፈሩ
 - ለ. ብዛዕባ ኩነታት ስድራ ቤቶም
 - ሐ. ክግበሩሎም ብዛዕባ ዝግብኡ ድጋፋትን ክኸበሩሎም ዝግብኡ መሰላትን ሓፂር ፅሑፍ ብምድላው ኣብ ክፍልኹም ኣቕርቡ።

3.6. መሰል ማዕርነት ሃይማኖት ዘይምኽባር ዘስዕቦ ጉድኣት

ሀ. ብደረጃ ውልቀ ሰብ

ሓደ ዜጋ ናይ ባዕሉ ሃይማኖት ከም ዘሕጉሶ ኩሉ፤ ኣቲ ካልእ'ውን ናይ ባዕሉ ሃይማኖት ዕግበት ከም ዝረኸበሉ ክፈልጥ ይግባእ። ናይ ካልእ ሃይማኖት ከይኣነኣስካ ብማዕረ ምርኣይ ካብ ነብስ ወክፍ ዜጋ ትፅቢት ዝግበር እዩ። ምስዚ ብተወሳኺ ናይ ባዕልኻ እምነት ኣብ ልዕሊ ካልኣት ብሓይሊ ፅዕንቶ ንምፍጣር ምፍታን ግቡእ ዘይምኻኑ ምግንዛብ የድሊ።

ብምኅኑ'ውን ነብስ ወከፍ ዜጋ እዚ ተገንዚቡ መሰላት ካልኣት ምኽባርን ክኸበሩ ምግባርን ኣለዎ። ሓደ ዜጋ ናይ ባዕሉ ሃይማኖት ሒዞ ምስ ካልእ መሓዝኡ ወይ ጎረቤቲ ብሓድነትን ብሰላምን ምንባር ይኸእል። ኣፈላላይ ሃይማኖት ብባዕሉ ናብ ባእስን ዘይምቅድዳውን ዘምርሕ ጉዳይ ኣይኮነን። ኮይኑ ግና ሰዓቢ ሓዲኡ ሃይማኖት ንሰዓቢ እቲ ካሊእ ሃይማኖት እንተናእስ፣ እንትዝንጥል፣ ኣታሒቲ እንትሪኢ ወዘተ... ዘይምርድዳእ ይፍጠር። እዚ'ውን ናብ ቅርሕንቲ፣ ጭቕጭቕን ባእስን ብምምራሕ ናይ ውልቀ ሰባት ሓቢርኻ ናይ ምንባር ኩነታት ከፍርስ ይኸእል። ስለዝኾነ'ውን መሰል ማዕርነት ሃይማኖት ዘይምኽባር ንውልቀ ሰባት'ውን ልዑል ጉድኣት ኣለዎ።

ለ. ብደረጃ ሃገር

ኣብ ሃገርና መንግስታዊ ሃይማኖት ዝበሃል ስለ ዝነበረ ኣብ ልዕሊ ካልኣት ሰዓብቲ ሃይማኖት ፀቕጢ ብምሕዳር ኣብታ ሃገር ማዕርነት ሃይማኖት ከይዓስል ዝገበረ ጉዳይ እዩ። ሽሕኳ ኣብ እዋን ደርጊ ሃይማኖትን መንግስትን ክፈላለዩ ተጌሩ እንተነበረ ብሕልፊ ሕገ መንግስቲ ፌዴራሊ ካብ ዝፀድቕ እዋን ኣትሒዞ ግና ኣብ ኢትዮጵያ መንግስትን ሃይማኖትን ነናይ ባዕሎም ብፅሒት ስራሕ ሒዞም ክቕዕሉ ተገይሩ እዩ። እዚ ብዝምልከት ኣብቲ ሕገ መንግስቲ ዓንቀፅ 11 ከምዝተገለፀ:-

1. መንግስትን ሃይማኖትን ዝተፈላለዩ እዮም።
2. መንግስታዊ ሃይማኖት ዝበሃል ኣይህሉን።
3. መንግስቲ ኣብ ጉዳይ ሃይማኖት ጣልቃ ኣይኣቲን። ሃይማኖት'ውን ኣብ ዋኒን መንግስቲ ጣልቃ ኣይኣቲን ብዝብል ተደንጊጉ እዩ።

ሓዲኡ ዓይነት ሃይማኖት ዝተኸበረን ላዕለዎይን እቲ ካልእ ዓይነት ሃይማኖት ድማ ዝተንዓቕን ታሕተዎይን እንተኾይኑ፣ መሰል ዜጋታት ብዝተማልኦ ኩነታት ተግባራዊ ይኸውን ምባል ኣይከኣልን። ምግፋፍ መሰል፣ ኣድልዎን መፅቀጥትን እንተሃሊዩ ድማ ዜጋታት መሰሎም ተገፊፎም ክነብሩ ስለዘይኸእሉ ንመሰሎም እንትብሉ ናብ ቃልሲ ይኣትዉ።

በዚ'ውን ኩናት ሕድሕድ ይነግስ፤ ናይ ህዝብታት ሰላም ይዝረግ። ጎንፅን ኩናትን ኣብ ዘለዎ ሃገር ድማ ምዕባለን ልምዓትን ዘይሕሰብ ብምኃኑ ካብ ድኽነት ምንጋፍ ዘይክኣል ይኸውን። ስለዝኸነውን ዜጋታት ኣብ ህንፀት ምንቅስቓስ ዴሞክራሲን ልምዓትን ንፁር ተሳትፎ ንኸገብሩ ማዕርነት ሃይማኖት ክኸበር ይግበኡ።

መል መዲ 10

እዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ተመያየጡሎም።

1. መሰል ማዕርነት ሃይማኖት ዘይምኽባር ብደረጃ ሃገር ኮነ ውልቀ ሰብ እንታይ ጉድኣት የስዕብ?
2. መንግስትን ሃይማኖትን ሓዲኡ ኣብቲ ካልእ ጣልቃ ዘይምእታዉ እንታይ ረብሓ ይህብ?

መጠቓለሊ

መሰላት ማዕርነት ኣፍልጦ ምርካቦምን ክኸበሩ ምኽኣሎምን ዲሞክራሲያዊ ስርዓት ንምቅልጣፍ ቁልፊ ጉዳይ እዩ። ኣብ ሃገርና ዝርከቡ ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን መሰሎም ምኽባር ማዕርነቶም ንምርግጋዕ የኸእል። መሰላት ማዕርነት ምርግጋዕም ናይ ሓባር ቃልኪዳን መተሓዳደሪ ብዝኾነ ሕገ መንግስቲ መሰረት ሓበራዊ ሓድነት ፈጠሮም ብምክእላል ንምንባር የኸእሎም። ገለገለ ፀገማትን ዘይምርድዳኣትን እንትፈጥሩ ብሰላም ንምፍታሕ ኣብ ልዕሊ ምኽኣሎም ኣብ ልምዓት ከባቢኦም ንጡፋት ተሳተፍቲ ክኾኑ ምቕው ኩነታት ይፈጥር።

ኣብ ዝሓለፉ ስርዓታት ቋንቋታት፣ ሃይማኖታትን ካልኦት ባህላዊ መግለፅታትን ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ሓዲኡ ላዕለዎይ እቲ ካለእ ታሕተዎይ ገይርካ ምርኣይ ዝተለመደ ነይሩ። እንተኾነ ግና ሕዚ ኣብቲ ኣብ ሃገርና ኣብ ምህናዕ ዘሎ ስርዓት ዲሞክራሲ እቶም ባህላዊ መግለፅታት መንነት ህዝብታት ሕገ መንግስታዊ ኣፍልጦ ረኺቦም እዮም። ዝኾነ ዜጋ ሃገርና ብቋንቋኡ ክጥቀምን ዝመሰሎ ሃይማኖት ክኸተልን መሰል ኣለዎ። ምስዚ ጎኒ ንጎኒ ናይ ካልኦት ቋንቋታት፣ ሃይማኖታትን ካልኦት ባህላዊ መግለፅታትን ብግቡእ ኩነታት ምኽባር ግቡእ ኩሉ ዜጋ እዩ። እዚ እንትኾን ተስፋ ልምዓትን ዕብዮትን ህዝብና ብሩህ ይኸውን።

ኣብ ዝሓለፉ ፖለቲካዊ ስርዓታት ኢትዮጵያ ደቂ ኣንስትዮ ታሕተዎት ደቂ ተባዕትዮ ላዕለዎት ተገይሮም ይረኣዩ ነይሮም። እንተኾነ ግና እዚ ዲሞክራሲያዊ ዘይኮነ ኣድላውን ረጋፅን ኣረኣእያ ኣብዚ ሕዚ እናተመሓየሸ ኣብ ምኻድ ይርከብ። እዚ ዝኾነሉ ምኽንያት ድማ ንመሰል ኩሎም ወገናት ኣብ ሃገርና ኣፍልጦ ዝሃበ ዲሞክራሲያዊ ሕገመንግስቲ ፀዲቐ ኣብ ስራሕ ስለ ዝርከብ እዩ።

ስለዝኸነውን “ደቂ ኣንስትዮ ምስ ደቂ ተባዕትዮ ማዕረ፣ ምሉእ፣ ክብርን መሰልን ኣለዎን!” ዝብል ኣተሓሳስባ ግንዛብ እቲ ሕብረተሰብ እናኾነን እናሰፍሐን መጊኡ እዩ።

ይኹን እምበር ሕዚ'ውን እንተኾነ መሰል ማዕርነት ደቂአንስትዮ ብዝተማልአ መልክዑ ክኸበር ንምግባር ካብ ደቂ አንስትዮ፣ ካብ ደቂ ተባዕትዮ ካብ ሕብረተሰብን መንግስትን ዝግበር ደገፍ ተጠናኺሩ ክቕፅል ይግብኡ።

ወድሰብ ዘለዉዎ መሰላትን ነፃነትን ኩሉ ጉዳይት ኣካልውን ኣለዎም። ስለዝኾነውን ሰብአዊ መሰላቶምን ነፃነቶምን ብዝተማልአ መልክዑ ክኸበሩሎም ይግባእ። ሰብአዊ መሰላቶምን ነፃነቶምን እንተ ተኸበሮምሎም ጉዳይት ኣካል ከምቲ ካልእ ሰብ ሰሪሑም ምንባር፣ መነባብረኡምን ዓርሶምን ምምሕያኻ፣ ንሃገር ልምዓትን ምዕባለን ልዑል ኣስተዋፅኦ ምግባር ይኸእሉ እዮም። እዚ ብምኻኑ ድማ ጉዳይት ኣካል ብዝተማልአ መልክዑ መሰሎም ክኸበሩ ምግባር ሓላፍነት ኩሉ ዜጋ እዩ።

ኣገደስቲ ቃላት

- ምምሕዳር፡- ህዝቢ ሓደ ከባቢ ዝውክል ወይ ዘመሓድር ኣካል
- ፋይዳ፡- ኣስተዋፅኦ፣ ረብሓ
- ተራ፡- ተግባር፣ ዕላማ፣ ግደ
- ተመፅዋቲ፡- ተረዳኢ፣ ካብ ካልኣት ደላዩ (ተፀባዩ)

መጠቓለሊ ሕቶታት

1. ስዲሶም ዘለዉ ሕቶታት ብምንባብ ሓቂ ዝኸነ “ሓቂ” ጌጋ ዝኸነ ኸዓ “ጌጋ” ብምባል መልሲ ሃቡ።

1. መሰል ዓርሶ ምምሕዳር ብሄራት፣ብሄረሰባትን ህዝብታትን ምኽባሩ መግለፂ ሓቀኛ ስርዓት ዲሞክራሲ እዩ።
2. ህዝብታት ካብ ከባቢኦም ኮነ ካብ ልምዓት ሃገሮም ማዕረ ተረባሕቲ እንተ ዘይኮኑ'ውን ብሙሉእ ድሌት ምስ ካልኣት ብሓድነት ምንባር ይመርፁ።
3. ኣብ ፌዴራላዊት ዲሞክራሲያዊት ሪፐብሊክ ኢትዮጵያ ንል ኣነስተይቲ ሃፍቲ/ንብረት/ ምፍራይ፣ ወናኒት ምኻን፣ ምትሕልላፍን ምውራስን መሰል ኣለዎ።

- 4. መሰል ማዕርነት ደቂ ኣንስትዮ ብዘይ ምኽባሩ ዝጉድኣ ደቂ ኣንስትዮ ጥራሕ እየን።
- 5. መሰል ጉዳኣት ኣካል ብዝተማልአ መልክዑ ምኽባር ስምዒት ማዕርነትን ፍቕሪ ሃገርን ይንኪ።

II. ኣብ ትሕቲ “ሀ” ንዝተዘርዘሩ ዝሰማዕማዕ ኣብ ትሕቲ “ለ” ካብ ዝተቐመጡ ብምምራፅ ኣዛምዱ።

“ሀ”

“ለ”

- 1. ምምሕዳር
- 2. ማዕረ ተረባሕነት ዘይምህላው
- 3. ሰረታት ኣድነት

- ሀ. ናይ ረብሓን ግቡእን ማዕረ ተኻፋይነት ምህላው
- ለ. ፅልኢትን ምርሕሓቕን ዝፈጥር ሐ. ናይ ኣደ ከባቢ ህዝቢ ዝመርሕ ወይ ዘመሓድር

III. ስዒቦም ንዘለዉ ባዶ ቦታታት ትኽክለኛ ብዝኾነ ቃል ወይ ኣረግ ምልኡ።

- 1. ፌዴራላዊ ስርዓት ኢትዮጵያ _____ ብሄራዊ ክልላዊ ኣባል መንግስታት ኣለዎ።
- 2. ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ፍልልይ፣ ሕብረትን ኣድነትን ንሃገርና _____ እዩ።

IV. ነዞም ዝስዕቡ ሕቶታት ቅነዕ መልሲ ምረፁ።

- 1. ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ዓርሶም ብዓርሶም ብምምሕዳሮም ምስ ዝረኽብዎ ረብሓ ዘይካተት ኣየናይ እዩ?
 - ሀ. መሰል ናይ ባዕልኻ ዕድል ምውሳንን ናይ ባዕልኻ መንግስቲ ምስራትን
 - ለ. ላዕለዎይን ታሕተዎይን ተባሂሉ ምጭቋንን ፅልኢትን፣
 - ሐ. ብፍቓዶም ጥራሕ ከም ድሌቶም ዝደለዩዎ ምውሳን፣
 - መ. ሰላም፣ ልምዓትን ተኽባቢርካ ምንባርን

2. ካብ መንጎ እዞም ዝሰዕቡ መሰል ማዕረ ተረባሕነት ብዘይ ምህላዩ ምኽንያት ዝፍጠር ፀገም እንታይ'ዩ?

ሀ. ድኽነትን ድሕረትን

ሐ. ምዝንጋዕ ምዕባል

ለ. ዕግርግርን ኩናትን

መ. ኩሎም መልሲ እዮም።

3. ቀዲሎም ካብ ዝቐረቡ ቅነዕ ዘይኮነ ሙሉእ ሓሳብ መኒኡ እዩ?

ሀ. መትከል ምክእኣልን ምትሕልላይን ህዝብታት ብማዕርነት ክነብሩ ዓብዪ ረብሓ ኣለዎ።

ለ. ማዕርነት ኣብ ዘይብሉ ሃገር ሰላምን ምዕባልን ክህሉ ኣይከእልን።

ሐ. ዘተኣማምንን ዘላቂ ሓድነት ህዝብታት ንክመፅእ እንተ ተደልዩ መሰል ማዕረ ተጠቓምነትን ክኸበር ግድን እዩ።

መ. ሓደ ዓይነት ሃይማኖት ላዕለዎይ፣እቲ ካለእ ሃይማኖት ድማ ታሕተዎይ ዝብሃል ክህሉ የብሉን።

4. መሰል ደቂ ኣንስትዮ ብዝምልከት ግጉይ ዝኾነ ሓሳብ ዝሓዘ ኣየንኡ እዩ?

ሀ. ዝተመርዐዎትን ዘይተመርዓዎትን ንል ኣንስተይቲ ማዕረ መሰል ኣለዎ።

ለ. ኣብ ሃገርና ደቂ ኣንስትዮ ፍርቂ እቲ ሕብረተሰብ ይኸኖ እየን።

ሐ. መሰል ማዕርነት ደቂ ኣንስትዮ ንምኽባር ደቂ ተባዕትዮ ሓላፍነት የብሎምን።

መ. መሰል ደቂ ኣንስትዮ ክኸበር ምግባር መሰል ሕብረተሰብ ምኽባር እዩ።

5. መሰል ጉዳኣት ኣካል ምኽባር ዝህቦ ረብሓ፤

ሀ. ኣብ ጉዳኣት ኣካል ዝበፀሕ ኣድልዎ ንምትራፍ ይሕግዝ

ለ. ካብ ተረዳእነትን ተፀባይነትን ስምዒት ክላቐቐ ይገብር

ሐ. ስምዒት ፍቕሪ ሃገርን ማዕርነትን ብምምዕባል ልምዓት ይቀላጠፍ

መ. ኩሎም ትኸክል እዮም።

V. ነዞም ዝሰዕቡ ሕቶታት ሓፂር መልሲ ሃቡ፡፡

1. ኣብ ሕገመንግስቲ ፌዴራኢ ዝተደንገጉ መሰል ብሄራት፣ ብሄረሰባትን ህዝብታትን ዘርዝሩ፡፡
2. ፆታዊ ማዕርነት እንታይ እንታይ ጉዳያት የካትት?
3. መሰል ጉዳኣት ኣካል ንክኸበሩ ካብኹም እንታይ ትፅቢት ይግበር? ካብ ሕብረተሰብን መንግስትንኻ?